

DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO ZABAVNI LIST ZA SLOVENSKE DRUŽINE.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.
Naročnina je za vse leto 3 krone, za pol leta 1 krono 50 stot.
Posamezne številke po tobakarnah stanejo 10 stotink.

Dopise je pošiljati pod naslovom: Uredništvo „Druž. Prijatelja“ v Trstu, ul. Vincenzo Bellini št. 2, IV. n. naročnino, oglase in reklamacije pravnistvo: Rojan št. 4, (Ivan Gorjup).
Poštno - hranilničnega računa št. 64.139.

NA RODNI GRUDI.

(Povest iz nedavnih časov. — Spisal Fr. Ks. Steržaj.)

XVIII.

(Dalje).

Eno leto je minulo. Na Kelinovem se je mnogo izpremenilo. Gospodarska poslopja so bila docela zanemarjena in opustošena. Videlo se je, da ni nikogar, ki bi se briga za njihovo popravo. In ni čuda! Toničar, Kelinkin mož, je rajše popival in kvartal, kakor delal. Kelinka je jokala in se kesala — a bilo je prepozno. Zakaj ni ubogala Janeza in nasveta jerobovega! Sedaj se ji vračuje. Oba sta jo svarila, pa ni verjela. Nasproti pa vlada pri sosedu Dagarju, kjer gospodari Janez, najlepši mir in red. Zakaj je tako silila, da bi se razprodalo? — Največ samo, da bi ponagajala Janezu, ki je mislil gospodariti na domu in pa, da bi ustregla Toničarju. In sedaj? Njena lastna hči se ne meni mnogo zanjo, še piše ji nič ne, odkar se je poročila drugič z mešetarjem, niti na ženitovanje ni prišla. In to lastna hči, ki je toliko trpela za njo in zaradi nje. Čemu ji je tega treba? Ali bi ne bila lahko brez skrbi živela in v miru? Tako pa vedna skrb, vedne težave. Dan za dnem je slabši. On preklinja in robanti, kadar je doma, leži v travi in lenuhari — sama pa se vbija z gospodinjsvom. Res ni veliko, pa še to bo za pravil. Le zakaj, zakaj?

Sodnija je napravila tako, da se je posestvo prodalo in izplačala Janezu in hčeri dota in vrhtega še tretjina. Čemu neki? Kaj ji je bilo treba? — Mislila je, da bo Janeza spravila drugam — kaj, ko ni vedela, da mu je Anton pustil svoje. In sedaj je zadovoljen, ona pa ne. Moj Bog, da je bila tako nespametna in verjela sladkim obljubam Toničarja!

V veži so se začuli koraki. Kelinka je naglo vstala od mize in začela stikati po miznem predalu.

V sobo se je prezibal Toničar, pijan in nalit do grla. Mrtvo je gledal pred se, kakor bi iskal predmeta, kjer bi se mu vstavile oči. Ko je zagledal svojo ženo, se je nasmejal rezko in hripavo:

„Ti, denarja mi daj —

Kelinka pa je molčala.

„Ali ne slišiš —?“

Molk.

„P.... baba — Denarja mi daj, si slišala, a?“ Toničar se je prizibal bliže.

„Kje ga bom vzela?“

„Oho — kaj je prazna mošnja?“

„Da — za tvoje popivanje prazna!“

„Misliš? ha — ha. Pa se motiš. Kje imaš pa bukvice, a? Ne bo še zmanjkalo ne! Hej — hop Toničar, še boš pil —“

„Pa ne za moj denar, da veš!“

„Oho! Bomo videli. Denarja mi daj —.“

„Ali mi greš?“

„Oha stara! Kje imaš denar?“ Toničar jo je prijel za komolec, da bi mu ne všla.

„Pusti me, klada pijana.“

„Na, to za klado!“ In Toničar jo je vdaril po hrbtu. Sedaj pa se mu je žena iztrgala in zbežala.

Naglo je ključ zasukala v ključavnici. Potem pa je šla v zgornjo shrambo, vzela iz skrinje hranilno knjižico in jo stisnila pod predpasnik. Potem je zopet zaklenila in šla v kuhinjo. Težko je dihal. Bila je vsa zbegana in potrta.

„Franca!“ obrnila se je k dekli, ki je lupila krompir za večerjo. „Franca na vzemi to knjižico in pojdi k Janezu ter reci, da ga prosim, naj mi jo spravi. Sicer mi jo še vzame.“

Kelinka se je obrnila stran in si obrisala solzo. Ni si mislila, da bo morala prositi kdaj pri Janezu pomoči — in vendar najboljša bo pri njem. Toničar je razbijal po sobi in preklinjal, naposled pa ga je premagalo, zleknil se je po klopi ob peči in zaspal.

Prihodnja številka izide 13. septembra.

Franca pa si je umila roke, odpasala predpasnik in stopila k sosedu.

Na pragu je sedela Antonova teta postarna prijazna ženica in pripravljala salato za večerjo.

„Dober večer, teta!“ jo je pozdravila Franca.

„Bog daj! Kaj pa je tebe prineslo semkaj?“ jo je vprašala ta.

„Nekaj bi rada govorila z Janezom.“

„Tako? Kar notri stopi. Ravnokar je prišel. Malo južina. — Gori na Peševniku je trebil senožet.“

Franca je stopila v sobo.

Janez je sedel pri mizi in jedel. Ko je zagledal Franco je odložil žlico in vprašal:

„Kaj pa je tebe prineslo?“

„I, nože.“

„Čudno, da si prišla!“

„Saj ne bi — pa so mi rekli, da naj grem.“

„Kdo?“

„Mati so mi dali to-le hranilno knjižico in te prosijo, da bi jo spravil. Boje se, da bi je Toničar ne vzel.“

„To pa lahko storim, Franca!“

„No, kaj?“

„Nekaj ti bom pokazal.“

„Kaj takega?“

„Ali si kaj radovedna?“

„Ne prav posebno.“

„Kaj pa ta?“

Janez je tedaj odprl vrata male sobice in pokazal na precej veliko podobo — Antonovo.

Franca je zardela do lepih kostanjevih las. Oči so ji lahno zagorele, krog usten je legel bolestni izraz. Potem pa je pogledala Janeza:

„Kje pa si jo dobil?“

„Po njegovi fotografiji sem jo dal napraviti. On je moj prijatelj in dobrotnik. Rad se ga vedno spominjam.“

„Kako si dober —!“

Nehote so ji ušle te besede. A kakor bi se jih sramovala, je pristavila takoj:

„Ravno tak kakor je bil, ali ne?“

„Ne vem — zdi se mi, da je. Kam pa že greš?“ je vprašal naglo, ko je opazil, da se Franca že odpravljala.

„Domov moram!“

„Saj se ti ne mudi. Rad bi ti nekaj povedal, poslušaj! — Tu je prenehal. Kar ni vedel, kako bi začel. Sam sebi se je čudil in svoji nerodnosti. „Franca — glej — vidiš — pred nama je Antonova podoba. Ti si ga rada imela. — A umrl je. Mislim pa, da ne ravnam napačno — vidiš — glej — ženil bi se rad.“

Komaj je spravil zadnje besede iz grla. Franca ga je začudeno pogledala. Čudno se ji je zdelo, zakaj pripoveduje ravno nji.

Mejtem pa je Janez zopet začel:

„Kaj ne ti veš, da sem včasih mislil na Marjetico. Na njo sem pozabil, kakor je prav. Sama je tako hotela prej. Sedaj pa hočem jaz Anton je umrl. Vidiš in mislim, da delam prav. Franca, bodi moja žena.“

Naglo in pretrgano je izgovoril zadnje besede. Rdečica ga je oblila in v zadregi je vih al brke.

Franca pa tudi ni vedela, kam bi pogledala. Prišlo je na njo tako hitro, taka iznenada, da ni mogla pojmiti, da ni mogla pojmiti, da ni mogla verjeti. Da bi pa Janez — ne, ni si domnevala.

„Franca“ prosil je Janez, „poznam tebe in tvoje srce, če se še spominjaš Antona, o le spominjaj se ga Nikdar, nikdar ti ne bom branil je bil moj prijatelj — moj brat. Tudi sam ga ne bom pozabil. On mi je dal, da sem to, kar sem, da mi ni treba z doma od domače grude z domačega polja — Franca, kaj praviš?“

Franci pa so solze zalile oči. Toliko sreče, taka iznenada, kakor žarek v žalostnih, otožnih, deževnih dneh.

„Ali smem upati?“

Komaj vidno mu je prikimala. Janez pa jo je prijel za roko in jo peljal v vežo.

„Teta, teta! Glejte, moja sreča.“

Starici pa so se razvedrile gube na velem obrazu, obraz ji je zasijal, ko je dejala:

„Bog vaju blagoslovi! Saj sem vedela, da bo tako prišlo — —“

Ogenj na ognjišču je zaplapolal veselo, živahno in razposajeno ter razžaril troje srečnih vedrih obrazov.

* * *

In zopet je minulo nekaj let. Tako naglo, tako hitro kakor dnevi.

Kelinov Janez je gospodaril skrbno in previdno. Premoženje, ki ga je bil že po očetovi smrti prikupil z doto rajne matere, mu je vedno bolj naraščalo. Trdih, odločnih korakov je hodil dan za dnem za delom, priden in skrben kakor mravlja. In njegova žena Franca mu je pridno pomagala. Ni prinesla dote a prinesla je delavne in vstrajne roke. Doma po hiši pa se je sprehajal trileten deček, zlatolas in živahen kakor živo srebro — cel oče —. V zibelki je spavala mala Marjetica. Janez ni hotel tega imena — a Franca ga je podražila, češ, da se bo večkrat spominjal rajne Marjetice; umrla je bila na porodu.

Ko je včasih ob nedeljah popoldne sedeval Janez pred hišo in premišljal pretekla leta — se je večkrat zadovoljno nasmehnil pri misli, da je hotel enkrat zapustiti te zlate njive, to rumeno klasno polje, te zelene travnike in šepetajoče gozdove, to srečonosno domačijo — in hotel z doma. Ne, doma, doma je sreča in tam v tujini je le

slepilno zlato, kakor pena, ki jo veter razžene. Še le sedaj je čutil, kako prav je bilo, da je ostal doma -- na rodni grudi.

Toničar je popival še par let, dokler ga ni vedna pijača spravila iz tega sveta. Umrl je nagle smrti. Kar je še ostalo, so pobrali razni upniki. Kelinke pa, ki bi bila sicer morala beračiti, se je Janez usmili in jo vzel pod streho.

KONEC.

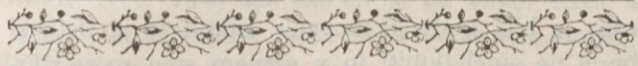
NA PLESU. (Speval Starogorski.)

Dekle, dekle tja pogledi!
vidiš, kako ono peče,
ker z njo nikdo plesat' neče.....
kak si srečna ti.... pogledi!?

Je plesalcev na izbiro,
vo i vsak te in ti dvori
bodi ta al bodi oni,
sladka vsak se ti obilo...

Veš kaj dekle? — po tem vrisku
rad bi stehal pri obema,
vajino ime deviško.

Rad bi vedel, če dodali,
ti častilci so kaj leska,
al' ostalo pomandrali?!

NA MATERINEM GROBU.

(Črta. — Spisala Hedvika Podlipšk a.)

Na mali postaji dolenske železnice je izstopila. V restavraciji se je nekoliko okrepčala, potem pa, izroivši prtljago postiljonu, sedla v poštni voz, ki je čakal na postaji. Solnce je stalo še dokaj visoko, ko je oddrdral voz po zaprašenih cestih, proti par ur oddaljeni vasi.

Stari voznik se je nekolikrat ozrl na njo, ki je molče in zamišljeno sedela v vozu. Rad bi jo bil ogovoril, a ni vedel kako začeti. Znana se mu je zdela, ni se mogel spomniti, kje neki bi bil videl to obličje, sedaj sicer blede, skoraj prozorno, a nekaj je bilo gotovo drugačno. Parkrat je zakašjal v zadregi, zapalil si smrdljivo smodko ter zopet pognal konja.

Ona ga je pa poznala, starega Jošta, saj se je pred leti tolikrat vozila z njim.

Bila pa je sedaj preveč trudna in zamišljena torej se jej ni ljubilo začeti pogovor z radovednim starcem. Blizu vasi se mu bo že dala spoznati, prej ne.

Jošt se je dolgočasil. Mrmral je sam s seboj ter se pripravljaj ogovoriti molčečo sopotovavko. Saj ko bi bil kakšen moški ali kakšna druga ženska, čeprav popolno tuja, bi ne bil nič v zadregi. Tako pa, kadar se je ozrl ter videl to mirno blede obličje, po katerem je bila razlita tiha žalost, mu kar ni hotela beseda iz ust.

«Slišite gospodična,» se je vendar ojunail, »pa brez zamere, kam še pa peljete? K nam v našo vas?»

«Da, Jošt, potem pa grem peš do doma,» mu je odgovorila.

«Kaaaj? Jeh, jeh, kdo pa ste? Kaj niste Berta, Kovačeva Berta?» se je začudil starec.

«Da, Jošt, sem.»

«Bog pomagaj, pa da vas nisem takoj poznal! Kdo bi si bil mislil. Kako dolgo pa že niste — pa že nisi — no Berta, pa saj te ne bom vikal, kako dolgo pa že nisi bila doma?»

«Dolgo je že tega Jošt, zelo dolgo, menda bo že šest let.»

«Toliko že? Spremenila si se, Berta, kar te nisem videl, zato te pa tudi nisem mogel spoznati. Takrat ko si se vozila zmenoj domov na počitnice, si bila vsa drugačna. Tako si bila rdeča in vesela, zdaj si pa tako blede in nekam resna in žalostna. Gotovo si bolna, ne?» jo je sočutno in obenem radovedno vprašal starec.

Bolna! Žalosten nasmehljal je zaigral Berti okrog ustni. Robec je pritisnila na usta, hoteč si udušiti kašelj, ki jo je napadel. Kaj bo bolna! Slaba je le in zmučena, saj jo ne boli nič, le v prsih jo tišči in kašelj jo včasih posili. Ko se nekoliko odpočije pa bo zopet dobra.

«Berta,» je začel zopet zgovorni voznik, »kje pa si bila sedaj?»

«V Trstu.»

«Jeh, tako daleč! To je že blizu Amerike, kaj ne?»

«Ne, ampak pri morju.»

«Oh pri morju! In po morju se potem pelje v Ameriko kaj ne? Ali je lepo v Trstu? Kaj pa ti delaš tam?»

«Pišem Jošt.»

«Pišeš? Kaj pa?»

«Račune in pisma in še druge reči, kar pa vi vsega ne razumete, Jošt.»

«Jeh, kdo bi bil mislil, da si tako učena. Vidiš no, pa se ti le ni treba ubijati po polji in težko delati, kakor moramo mi. Tvoja pokojna mati, Bog ji daj nebesa, je takrat le dobro storila, ko te je dala v šolo.»

Kako se ljudje motijo! Pero je res lahka reč, a delati z njim navadno ni lahko. Kolikrat se človek bolj utruji s peresom, ne le duševno, ampak tudi telesno, kakor pa tisti, ki dela s sekuro ali motiko. Priprosti ljudje večinoma delo s peresom niti ne vpoštevajo za delo.

«Pa vedo doma, da prideš! Kako dolgo pa ostaneš doma?» je poizvedoval Jošt.

«Ne vedo. Odločila sem se iti poslednji trenutek in tako nisem mogla pisati. Koliko časa, da ostanem tu ne vem, saj doma nimam,» je pristavila komaj slišno.

Kje dom je moj... Kje? Ona ga nima. Ko ji je umrla mati, je zapustila hišo, ki jo je imenovala svoj dom. Očeta ni poznala, mati njena pa mlada, revna vdova se je poročila drugič. Berto je ljubila čez vse. Vedela je, da šibko in nežno dekletce ne bo za težko delo, torej si je pritrgovala od u-t, da jo je dala v šolo. Ako je božja volja, naj bi bila njena Berta učiteljica. Toda ta želja se ji ni izpolnila, prej jo je poklical Bog k sebi, kakor pa je Berta končala svoje študije. Očem se je oženil zopet, Berta pa je morala od hiše, ker ni bilo več nikoga, ki bi jo podpiral in skrbel za njo. In šla je ter se ni vrnila do danes.

«Tam le pri znamenju. Jošt, ustavite. Grem najprvo na pokopališče in od tam po bližnji domov. Poskrbite mi za prtljago, pošljem jutri po njo.»

«Torej se ne pelješ z menoj skozi do pošte? Pa dolgo se ne zamudi na pokopališču, imaš do doma še dobre pol ure in zvečer hoditi sama skozi gozd ni prijetno,» je modroval Jošt.

Berta je molčala, ko ji je zgovorni voznik začel razkladati na dolgo in široko vsakovrstne novice, ki jo niso prav nič zanimale. Bila je od dolge vožnje že tako utrujena, da je nekako zadovoljno izstopila pri znamenju iz voza.

«Z Bogom, Jošt! To-le pa za Vaš trud,» je dejala ter mu stisnila v roko nekaj drobiža.

«O hvala lepa! Kar brez skrbi bodi Berta, jaz bom prtljago takoj zjutraj sam prinesel k vam,» ji je zatrjeval Jošt.

«Že dobro Jošt, že dobro!»

Pognal je konja ter se oziral za Berto, ki je stopala proti pokopališču. Kako dolgo že ni hodila todi! O treh kraljih je minilo že šest let, ko je bila zadnjič na materinem grobu. S snegom je bil tedaj pokrit grob, tako da ga ni mogla poljubiti, niti si vzeti grudico prsti s seboj za spomin. Plakala je krčevito in solze so kapale na zmrznjeni sneg. Sama, zapuščena je morala iti med tuje ljudi, tista pa, ki jo je tolikanj ljubila, je počivala tu v grobu in ni slišala boleznega jokanja hčerkinega. O kako nesrečno se je čutila! Najrajši bi bila ostala tu, legla v grob k mamiči,

saj svet je bil prazen za njo. A šla je, morala je iti! In danes se vrača, vrača se domov — na materin grob.

Pospešila je korake in kmalu stopila na pokopališče. Našla je grob, poraščen s travo, le po križu je spoznala, da ji tu počiva mati.

«Mamica, mila mamica,» je zaklicala bolestno ter se zgrudila na kolena. Poljubovala je grob in križ potem pa začela pleti in trgati travo, s katero je bil grob gosto poraščen.

«Kako je zapuščen tvoj grob mamica, vidiš tako kakor tvoja hčerka,» je dejala ter se naslonila na križ. «Nihče ne skrbi zanj, nihče ga ne popravlja. O ko bi mogla ostati vedno tu pri tebi,» je vzdihnila, odložila slamnik ter sedla h grobu, naslonivši glavo na križ. Tako nekako čudno ji je bilo. Tiščalo jo je v prsih kakor s kleščami. Mračilo se je že in zvezde so se začele prikazovati na nebu. Berta je to opazila in se prestrašila. Toda kaj, tako že ni bila tu, čemu bi ne ostala še nekaj časa? Saj ima povedati mamiči toliko, toliko....

Šest let, dolgih šest let je že minilo, kar se je poslovila od domačega kraja. Koliko je pretrpela med tem časom! Prišla je v službo k ljudem, ki so jo imeli radi, in kjer je bilu še dokaj zadovoljna. A srečna ni bila! Na mamico je mislila, hrepenela po ljubezni, ki bi bila vsaj nekoliko podobna materi. Toda s tem se je pregrešila! Čemu je želela ljubezni, ki je dandanes tako redka? Kdo neki bo ljubil revno dekle s tako ljubeznijo, kakor si je želela ona? Poskušati bi bila morala, da bi si ji utrdilo srce liki kamen, potem pa bila živela srečno. Toda ona tega ni storila in zato je bila hudo kaznovana. Ljubil jo je tisti, ki bi je ne smel ljubiti in v njenem srcu so se zbužala enaka čustva. A spoznala je takoj, da to ne sme biti, pokazala sama sebi, da je močna, da mora vladati pamet, ne srce. Ni se ozirala na bolestne utripe zmučenega srca, ampak pustila vse in bežala.

«Dobila sem dobro službo v Trstu, tudi bi rada videla še nekoliko več sveta, torej pojdem preč od tu,» je pisala tedaj očmu in mačehi. Mislila je, da jo bojo povabili za nekaj dni domov, a motila se je. Očem ji je pisal tako odurno in ostro, da je bila vsaka beseda kakor ostra pušica za njeno srce. Mačeha pa je neki po celi fari pravila, kako trmasta in svojeglavna je njihova »gospodična,» kakor je Berto zasmehljivo imenovala, ker jo je »ranjca« vso razvadila, zdaj pa ji ni nikjer všeč.

Berta pa je vse tiho trpela. Nihče ni vedel, kaj se godi v njenem srcu. Nikogar ni bilo, da bi se mu potolažila ter mu razkrila svojo bol. Nikoga? Kako pa bi moglo slabotno dekle prene

sti vse, ko bi ne bilo iskalo moči in tolažbe pri Tistemu, kateri ne zapusti nikogar. On je videl v njeno srce in je ni zavrgel.

Leta so potekla. Berta je bila od tedaj vedno pri enem gospodarju. Skušala je pozabiti in iztrgati iz srca vse, a ni šlo. Nihče ni vedel koliko trpi in tovarišice so imenovalle njeno otožnost — pesimizem. O kako si je želela prijatelja, ki bi mu zamogla sčasoma razodeti vse, odkriti se mu in potolažiti svojo bol. In v trenutku, ko je mislila, da ga je našla, jo je kamnjal tako neusmiljeno in kruto, da je omagala popolno. Toda prav se ji je zgodilo! Čemu pa je gojila željo po prijateljstvu, ki se ga dandanes išče zastonj? Sa bi bila morala vedeti že prej in sedaj bi ji ne bilo treba trpeti. Bolj kakor prej kedaj, je hrepenela po materinem grobu. O da bi mogla le enkrat še poklekniti na grob, tam se razjokati in tam se potožiti mrtvi mamici. Le to željo je imela, le na to mislila.

„Berta, kaj ti je vendar? Ti si bolna, zakaj ne greš k zdravniku?“ so jo spraševale tovarišice.

„Nisem bolna ne, le v prsih me tišči in kašljam nekoliko. to preide samo ob sebi, toda rada bi šla domov,“ je odgovarjala otožno.

„Prosi za dopust in lahko pojdeš,“ so jo vzpodbujevale prijateljice.

Ni ji bilo treba prositi. Gospodar ji je dovolil sam, ko je videl, kako je slaba. In šla je, in zdaj je tu.

„Mamica, vedno sem mislila na te, vedno sem se zatekala k Onemu čegar podoba je tu na križu, ker sicer bi bila omagala in padla pod preveliko težo. Tvoj spomin mi je bil kakor oaza v puščavi in križ kakor veslo na razburkanem morju,“ je šepetala ter krčevito pritisnila roko na srce. Zakašljala je in kri je bruhnila iz ust.

„Zdaj mi je boljše, zdaj me več ne tišči,“ je dejala slabotno, zopet zakašljala in zopet se ji je vdrla kri iz ust. Mrzel pot jo je oblil in roki ste ji omahnili.

„Mamica! O Go — spod Je — zus!“ je šepetala ter zaprla oči.

Mesec je razlil svojo srebrno svetlobo po grobeh ter poljubljal Bertine lase. Zvezda se je utrnila ter se ločila od svojih tovarišic, ki so radovedno gledale Berto ter se čudile, kako da more sloneti tako mirno, tam na grobu materinem.

Sova na bližnjem grobu je zaskovikala in Brinarjev Matevž, ki se je zakasnil v sosedni vasi, se je prekrizal ter strahoma bežal mimo pokopališča, uzrši tam belo postavo.

Drugo jutro pa so našli Berto mrtvo na materinem grobu.

SPOMINI.

(Iz zapiskov V. G.)

DOMOV.

Domov, domov naj grem,
so vsi dejali mi,
in tuje naj pred vsem
pozabim vse ljudi.

Domov sem res hitel,
da tihi mir dobim,
in našel sem vesel
ta mir in srečo z njim.

Vseh tujcev mi srce
pozabiti ne dá,
pač tuje, tuje že
je marsikaj doma.

DO KAPELE.

Do kapele
prišel sem,
kjer poklekal
otrok sem
prejšnja leta,
polna cveta.

Tu podoba
vedno še
je Marije
blažene,
vedno iste,
lepe, čiste.

Na kolena
zdrknil sem
in ko nekdaj
molil sem:
«Mati vzemi
to srce mi!»

MENI NIČ NE BO.

Meni nič ne bo,
ko bom ločil se,
mislil sem tako
in tolažil se.

Ko sem moral v stran,
mi pa polno že
mnogo, mnogo ran
bilo je srce.

Čudno si srce,
ki želiš miru,
vedi, da ga le
najdeš pri Bogú.

BLIŽNJA BODOČNOST. (Konec.)

„Ljudska zveza“ v mestu München-Gladbach ima ta-le namen: izobraziti široke ljudske mase v vseh verskih in socialnih vprašanjih ter jim kazati pot, po kateri naj hodijo drže se gesla »vsi za jednega, jeden za vse“

Središče vsega tega dela je v eni ogromni palači, kjer je vslužbenih pet učenjakov in deset uradnikov z glavnim društvenim tajnikom in mnogoštevilnimi slugami.

Uradniki ne delajo drugega kakor da dopisujejo raznim članom „Ljudske zveze“ po Nemškem ter jim dajejo primerne nasvete. Učenjaki pa sede po cele dneve v svojih sobah ter proučujejo razna politična in socialna vprašanja, ki so v nemški državi na dnevnem redu, da morejo potem odrediti, kako stališče naj zavzema vsa stranka nasproti tem vprašanjem. Učenjaki spišejo svoja proučevanja, jih dajo tiskati in razpošljejo svojim ljudem po širni domovini. Samo po sebi je umevno, da imajo ti učenjaki na razpolago celo kopo knjig, ki se tičejo njihovega predmeta. Vsak posamezen učenjak ima svoj delokrog in se ne bavi z drugim.

Dandanes je tisk gospodar sveta. To znajo dobro načelniki nemške »Ljudske zveze« in zato so se poprijeli tiska kakor bršljan stebela. V München Gladbachu tiskajo nemški katoliki samo take časopise, ki so nekaka podlaga vsem katoliškim listom po Nemčiji, in teh je nič manj kot 360. Tu se odločuje, o čem naj pišejo katoliški listi, tu se sestavijo glavni članki in razpošljejo vsem listom, da jih ponatisnejo. Zato pa tudi pišejo skoro vsi nemški katoliški časopisi o istem predmetu hkrati in ti članki niso prazno blebete nje ampak so globoko zamišljeni in kažejo, da so sad temeljitega prevdarka pravih učenjakov. Za socialna vprašanja izdajajo en tednik, za verska drugi, ki ga dobivajo vsa uredništva katoliških nemških listov, stvari pa, ki se tičejo „ljudske zveze“ in njenega razvoja, se objavljajo v ogromnem številu izvodov posebnega ljudskega časopisa med narod. Tak časopis donša stvari, ki zadevajo posamezna strokovna društva, daje jim potrebna navodila in svete, ob koncu pa prinaša kako narodno poučno povest. Tak ljudski časopis se razpečava med narod v treh milijonih izvodov na leto.

Recimo pa, da se prav istega dne, ko list ne izide, sproži važno vprašanje, ki se tiče skoro vseh članov „ljudske zveze“, kaj tedaj storiti? Učenjaki brž spišejo, kako naj se „ljudska zveza“ ravna v tem vprašanju, to se natisne v obliki malega oglasa, kakoršnih vidimo vse polno po ulicah (lepaki), ter razpošlje po pošti na zaupnike,

ki te lepake razdele med ljudstvo. Na ta način se ovržejo dnevne laži ter se pouči ljudstvo, kako se ima obnašati proti tem lažem. Najkasneje v dveh dneh se ti lepaki razširijo po vsej Nemčiji in pridejo v tvornice (fabrike) med delavstvo kakor tudi v najbolj siromašne kmečke kočice.

Razun časopisov in lepakov izdaja „ljudska zveza“ male znanstvene knjižice, v kojih se razpravlja o vseh društvenih in verskih vprašanjih, ki jih mora ljudstvo poznati. Tu se razpravlja o poljedelstvu, obrti, trgovini, verskih zmotah in politiki. Te knjižice so v prvi vrsti namenjene ljudskim voditeljem, zato pa tudi donšajo marsikaj, česar priprosto ljudstvo ne more razumeti.

Ob nedeljah in praznikih gredo po mestih in vaseh agitatorji in govorniki, ki prirejajo javne shode in drže predavanja; vodstvo društva pa izdaje po potrebi tudi snov za te govornike, tako da niso nikdar v zadregi.

Dandanes hoče in mora vsakdo brati, zato je pa tudi „ljudska zveza“ ustanovila veliko število ljudskih knjižnic po Nemčiji, ki dobivajo potrebne knjige iz glavne knjižnice v München-Gladbachu, ko jih pa odrabijo, jih pošljejo nazaj ter dobe nove.

Konečno ima „ljudska zveza“ še en urad, ki samo odgovarja in daja pojasnila na vprašanja v zadevi „ljudske zveze“. Samo v letu 1904. je dal ta urad 25.000 pojasnil.

Glejte, kako so nemški katoličani združeni in predstavljajo eno samo veliko družino. Zelo je želeli, da bi jih posnemali vsi katoliški narodi in izginili bi morala tako iz sveta židovska in framazonska nadvlada. Do tega mora priti tudi pri nas prej ali slej, toda prav gotovo, sicer bo gorje našemu narodu. Po tem se hočemo ravnati v — bližnji bodočnosti.

POLITIKA.

Sedaj, ko mirujejo državni zbori, zanima politično javnost le še nekoliko mirovna konferenca v Haagu na Nizozemskem. Pa še ta ne posebno, saj ne pričakuje od nje nihče bogve kakih uspehov. V tem ima sedanji svet že nekaj izkušnje. Prva mirovna konferenca pred par leti, skličana na prizadevanje ruskega cara, je žalostno končala z rusko-japonsko vojsko.

Prvo geslo, s katerim se je sešla mirovna konferenca, je bilo: Vojska vojski! Morda so prvi entuziasti res mislili, da je mogoče doseči večern in splošen mir. Želimo ga vsi, in vsakdo, ki bo klical: Pomirimo se in delajmo složno za procvit človeštva, bo imel vedno na svoji strani vse blagomisleče in čuteče ljudi. A bodo drugi, ki bodo

pripravljali smodnik in brusili sablje, in ti odločujejo.

Od prvotnega gesla se je sedanja mirovna konferenca že jako oddaljila. To ni več konferenca za mir, ampak je postala konferenca za mednarodno vojno pravo, in še to v jako omejenih oblikah. Vse kontinentalne države, to so države na suhem, se na morju gledajo zavistno druga na drugo. Med pogajanji za večni mir so se vse države oboroževale, kupovale nove topove in gradile velikanske vojne ladje. Pred vsemi se oborožuje Nemčija, ki kot osrednja evropska država vidi pogoj za svoj obstanek v velikansk vojni sil. To pa sili vse druge države, da ji slede, in ravno trozveza je tista, ki kaže najmanj dobre volje za razoroženje.

Anglija je proglasila zdaj načelo: „Razoroženje ali vsaj omejitev oboroženja!“ Drugi ji odgovarjajo: Anglija lahko zahteva razoroženje, ker ji ni treba šplošnega oboroženja, ker živi zunaj Evrope na otokih, a ravno Anglija je zgradila ogromno vojno brodovje, s katerim hoče strahovati vsa morja. Anglija se drži načela, da mora biti njeno vojno brodovje vsaj tako močno, kakor vojni brodovi dveh drugih najmočnejših velesil skupaj. Tudi to je slab zgled za druge.

Ravno, ko se je predlagalo, da naj se prepove bombardirati neutrjena mesta, so Francozi v Maroku bombardirali Casablanca. Prepovejte jim stokrat, oni bodo bombardirali dalje, dokler ne zmagajo!

Tlačeni manjši rodovi so se pritoževali, da jih preganja angleška oziroma ruska vlada. Vse pritožbe zastonj, ker se druge države nočejo zameriti ne Angležki ne Rusiji.

Tudi o načinu bojevanja se bodo težko dogovorili za več kakor za nekaj splošnih načel. Ravno te dni, ko se v Haagu posvetujejo, kako omejiti vojna sredstva, pa Francija in Nemčija med seboj tekmujeta, katera bo imela boljše zrakoplove za vojno uporabo da se tako sredstva za moritev ljudi še bolj pomnože.

Tako smo torej še vedno jako daleč od svetovnega miru. Mi bi pač vedeli eno sredstvo, ki bi moglo vojske, če ne odpraviti, pa vsaj omejiti in ublažiti, in to bi bila od vseh držav priznana duhovna oblast. Prvi angleški časnikar William Stead je bil že pred petnajstimi leti pozival rimskega papeža, naj prevzame on delo za splošno razoroženje in za svetovni mir. A kako naj prevzame to nalogo on, proti kateremu se na vseh straneh dvigajo ravno najhujši sovražniki? Na sedanji konferenci niti zastopana ni sveta stolica iz jako pomenljivega vzroka, ker je papež edini vladar, ki nima — topov in pušk!

Miru torej tudi od mirovne konference ne

pričakujemo. Edino, kar je mogoče, je to, da se vzroki vojsk omeje, da postane način bojevanja bolj človeški in da se semtertje kak prepir poravna potom razsodišč.

V Italiji se združujejo vse brezverske stranke v boj proti papežu in katoliški cerkvi. Ker so zadnji čas delavci pri demonstracijah vsled divjih izgrediv vedno prišli v konflikt z oboroženo močjo, so zdaj voditelji gibanja ustanovili nekako ljudsko policijo, ki naj demonstrante nekoliko brzda. To misel je sprožila vrhovna delavska zveza — Confederazione generale del lavoro — ki je pozvala z okrožnico vse delavske zbornice, naj organizirajo pri demonstracijah reditelje. Da demonstracijam dajo kulturno lice, oznanjajo zdaj kot devizo: Lajicizacijo šole in brezplačen pouk! Republikańska stranka se je temu gibanju seveda pridružila. Veliki mojster lože Ferrari pozivlja v proglasu vlado, naj država cerkvi vzame vsa sredstva za snovanje vzgojevalnih zavodov in šol. Izvršijo naj se tudi skoro pozabljene naredbe, kako zatvoriti samostane.

Slavni skladatelj Perosi, katerega je nedavno drhal na kolodvoru opljuvala, je v listu »Messanero« izjavil, da v celi Evropi ni naletel na tako sodrgo, kakor v večnem Rimu in da ga je po teh dohodkih sram, da je Italijan.

Sveti oče bo proti nasiljem, ki se vrše proti duhovništvu, javno protestiral. Oblika protesta ni še znana; najbrž se bo to zgodilo v okrožnici na italijanski episkopat. Liberalni »Corriere della Sera« poroča, da se je vsled zadnjih dogodkov razmerje med Vatikanom in Kvirinalom (to je med papežem in kraljem) ki se je bilo izboljšalo, docela prekinilo.

Angleški kralj Edvard je obiskal minoli teden nemškega in potem še našega cesarja. Angleški listi pišejo da je obisk Edvarda pri našem cesarju izvanredne politične važnosti in da vse angleško ljudstvo spoštuje našega sivolasega vladarja.

Kralj Alfonz španski in kraljica Viktorja bosta na Dunaj dospela 15. septembra in bosta gosta cesarjeva tri dni.

Rusko-japonska pogodba je te dni podpisana. Oba cesarja sta se zavezala ohraniti mir in spoštovati vse medsebojne pravice, ki izvirajo iz pogodb med njima in Kitajsko.

Maročani v severni Afriki so se dvignili proti Evropejcem in jih mnogo pomorili. V smislu predlanskega dogovora v Algeširasu imajo Francozi in Španci napraviti in vzdržati mir v Maroko. Njihove vojne ladje so obstreljavale mesto Casablanca. Maročani zbirajo proti ptujcem »sveto vojsko« tako, da niso Evropejci prav nič kaj na varnem.

TELOVADBA.

(Napisal Števo k današnjim slikam)

V telesu zdravem jasen um
in srce zmir veselo.
Rok čvrstih moč in naš pogum
sladi nam vsako delo.

Telo v a d s k a .

Kdor pogleda življenje, ki vlada danes po večjih izobraževalnih društvih, mora nehote priznati, da je namen poštene organizacije tako plemenit in koristen v vsakem oziru, da kdor temu namenu nasprotuje, škoduje napredku slov. naroda in kot tak se ne more imenovati Slovenec. Igrokazi, predavanja, socijalni in drugi kurzi, petje, tamburanje in druge stvari, ki služijo pouku in

zabavi, združujejo se v prijetno harmonijo. katera vzbudi v priprostem kmetiču v zadnji gorski vasi veselje za organizacijo, do čitanja. In tako vidimo da se je ljudstvo v par letih toliko dvignilo, da danes samo trezno razmotriva svoje stanovske razmere. To so nam jasno pokazale minule volitve. Kmetje so hodili sicer svoj čas v šolo, toda šola — prosim vas — tisto kar se priprost deček, ki še recimo ni preveč brihten, v šoli nauči, tisto je jako malo v primeri s tem, kar je danes treba zlasti kmetiskim prebivalcem, če hočejo uspešno konkurirati z drugimi stanovi. Zato so kmetje jako pogrešali pouka izven šole. Slednjič so se na prigo-varjanje tistih, ki jim je ljudsko delo prva stvar, oklenili izobr. društev poslužujoč se gospodarskega pouka, kateri jim prinaša lepe sadove. To je go-

Telo v a d n i o d s e k B l a ž P o t o č n i k o v e č i t a l n i c e v Š t . V i d u n a d L j u b l j a n o .

tovo vesel pojav v zgodovini slovenskega naroda in tudi najbolj pristranski zgodovinar ne bo mogel utajiti dejstva, da so bila ravno ljudska društva tiste sile, ki so utrdile v Slovencih narodno in gospodarsko zavest, kajti v gospodarskih in izobr. društvih se goji ljubezen do domače govorice, kar je vse pogoj sreči in blagostanju. Zato pa opažamo v krajih, kjer je organizacija zlasti napredovala, da ljudstvo ne išče sreče v tujini, ampak si zna že domačo zemljo ukoristiti, da mu prinaša dohodke, katerih marsikdo zaman išče v tujini.

A kar je posebno veselo v naši organizaciji je to, da se je v prve vrste postavila zavedna slovenska mladina. Iz vrlih slovenskih fantov, ki so si izven šole, z lastno pridnostjo pribavili zmožnosti voditi naša izobraževalna društva, postanejo možje stebri slovenske domovine.

Očita se nam sicer malenkost in pretiranje, ampak eno je gotovo: navdušenje za pošteno ljudsko delo ki preveva danes večino slovenskih fantov, ne more ostati brez sadu, resnica je pa tudi, da tisti, ki jim naše gibanje ne ugaja, o nalogi slovenskega mladeniča niti pojma nimajo.

Kaj pa je vzrok, da zlasti po mestih mladi ljudje iščejo zabave v družbah, katere jih vodijo v moralni propad? Mlad fant poštenih staršev se pride v mesto učiti rokodelstva. Pred odhodom ga ljubeča mati roti, naj ostane pošten v mestu in fant ji to seveda obljubuje, a ko deček zapušča dom, solzi se skrbna mati — ali morda zato, ker ga bo odslej pogrešala pri domu morda ker se ji dozdeva da bo njen sin trpel pomanjkanja na tujem? Siva mati vidi nevarnosti, katerim gre sin nasproti, ona ve, da tak, kakoršen odhaja danes v

svet, se težko vrne nazaj. Žalostne izkušnje nas uče, da se to največkrat uresniči. Kaj hočete! Fant pride v mesto, zdrav in vesel je, življenje ga vabi — ali mu bomo zamerili če brez posebne lastne krivde zaide med sladke tovariše, katerih naloga je ustrojiti ga po svoji volji. Ali porečete mi: Mojster naj ga ima v strahu, gospodinja naj drži ga doma! Vse lepo, ampak živimo v dobi svobode in napredka, s kitajskim zidom ograditi tudi mladih fantov danes ni več možno. Mislim, da ne rečem preveč, če trdim da lahko na prste naštejemo mestne mojstre, kateri bi iz strahu, da jim učenci zaidejo v slabo družbo, fantu odvzeli prostost. Mlad človek mora imeti družbo, mora imeti krog somišljenikov, in tega mu ne prepreči nihče.

Zato so pa tudi po mestih velike važnosti poštena mladeniška društva, kjer si mladenič svoj prosti čas porabi s čitanjem in plemenito zabavo. Če pride pošten fant v tako katoliško društvo, sprejemljiv je kmalo za vse, kar je lepo in blago, katoliška zavest se v njem utrdi in s pomilovanjem gleda tiste, ki so združeni v protiverski goni. Bili so časi, ko smo se mi združevali v katoliških društvih z namenom izobrazbe in narodne zavesti. A ti časi so minuli brezverci nastopajo danes z jasnim namenom odločno uničiti vse, kar ima na sebi katoliški značaj. Zato pa tudi mi ne smemo pri nobeni priliki pozabiti poudarjati, da je naša organizacija katoliška, in da je v prvi vrsti namen naših društev v katoliškem duhu vzgojiti narod za gospodarsko delo, ker vemo, da le na

Telovadni odsek Blaž Potočnikove čitalnice v Št. Vidu nad Ljubljano.

(Vaje na prostem.)

ta način se dosežejo uspehi tudi v narodnem oziru.

Z ozirom na to, in pa ker je v naši organizaciji častno število krepkih fantov, katerim je poleg izobrazbe nujno potrebno da si s telovadbo enakomerno krepijo mišice in celo telo, pričelo se je zadnji čas z ustanovljenjem telovadnih klubov.

Prvi telovadni klub se je ustanovil v Ljubljani kot »odsek Slov. kršč. socialne zveze.« S tem se je bila izpolnila želja mnogim rokodelskim fantom, delavcem in tudi drugim, ki si na lažji način služijo kruh. Telovadna ideja je združila tukaj vse sloje v bratski klub katerega namen je bil, razširiti telovadbo tudi po deželi. Ko so za to zvedeli fantje v Šent Vidu pri Ljubljani, dobili so pogum ter si kmalu ustanovili »telovadni odsek

Blaž-Potočnikove čitalnice.« Oba odseka sta delovala tako krepko, da sta po 5 mesecih ustanovitve, priredila prvo javno telovadbo v veliki dvorani ljubljanskega »Uniona.« Zastopniki povabljenih društev, so zanesli idejo telovadbe po deželi in danes šteje naša organizacija že 8 telovadnih klubov. Nepremagljivo krepki so zlasti: Ljubljanski, Šentviški, Jeseniški i oni v Trzinu drugodi pa se tudi pripravljajo in mnogo upanja je, da bo e telovadnimi odseki zavel nov duh v naši organizaciji iz katere izidejo krepki disciplinirani fantje in možje.

Namen telovadbe je telo krepiti. O tem prav lepo pravi g. I. Podlesnik v »Dom in Svetu«: (8 št. lanskega letnika) Morda pa poreče kdo izmed naših kmečkih fantov in delavcev: Čemu naj telovadim? Saj delam tako ves dan in trpim pri

tem delu telesno; čemu naj se potem še zviham po drogu in drugem telovadnem orodju? Temu pa ni tako. Ravno ti naš kmečki fant posebno potrebuješ telovadbe. Ura telovadbe zjutraj ali zvečer, ti bo le krepila telo, da boš lažje prenašal napore. Telo ti bo gibčno duh jasen, vsprejemljiv in pogumen.

S telovadbo se vsi udje enakomerno razvijajo, kar pa pri vsakdanjem delu ni mogoče. Zato je pa telovadba neizogibno potrebna zlasti za one ljudi, ki opravljajo dela katera potrebujejo moči le posameznih udov. Med tem ko se na primer pri kovaču roke krepko razvijajo na korist istih slabi ostalo telo. Zato vidimo da so kovači večinoma v nogah bolni za kar pa iščejo vzrokov povsod samo tam ne kjer so. Nasprotno pa opazamo pri onih katerih delo giblje celo telo, več žilavosti in moči n. p. pri poljedelcu. Znano je da poljedelec-kmet, če ima čednost zmernosti, učaka še največjo starost.

S tem pa ni rečeno da kinetu škoduje telovadba. Nobeno delo telesa ne prerahlja tako, kakor telovadbo kajti z njo se uravna vsaka žila vsaka mišica dobi pravo smer pravilno služiti telesa. Le tisto telo, katerega žile in mišice so na svojem mestu, more klubovati slabostim, ki smo jim vedno razporejeni. Poleg tega pa kmečkemu fantu mnogo koristi red in disciplina, kar je prvi pogoj dobre telovadnice kajti kdor se tega navadi že v mladosti, ostane celo življenje olikan, dostojen. Marsikomu je prosta telovadba znatno olajšala tudi vojaško službo in mu omogočila, da se mu je nekega dne zabliskala „zvezda“ pod vratom. Že to, da se s telovadbo zravna in okrepi telo, zbistri um, že to nam je dokaz za mnenje da je prva izmed športov telovadba. Če pa k temu še dodamo da v tem čilem telesu biva tudi zdrava duša, potem je naša misel prava, če rečemo, da kdor podpira pošteno telovadbo izvršuje kos narodnega dela ter se laško prišteva k delavnim članom naše organizacije.

Res je sicer, da imamo na tem polju ovire, a pogled na lepe uspehe nas tolaži, nam daje krepkega upanja na vedno lepe uspehe. Zato pa fantje - čitatelji na noge! V zdravem telesu, dušo zdravo, z zavedno glavo in korajžnim srcem pojdemo na delo. In nasprotniki bodo videli delo, videli uspehe, in spoznali bodo da v osvojevanju slovenskega naroda hočemo tudi fantje sodelovati. — Naši prezirljivi tovariši pa bodo videli da naša poštena zabava, zato ker je katoliška tudi njim ne bi škodovala. — In zginile bodo počasi na vasi trume ponočnjakov brez namena, brez ideje in število nočnih ptic se bo zmanjšalo; vsi pa bodo spoznali, da namen zabave ni — prazniti žep, ampak bistriti um in blažiti srce.

KOLEDARČEK.

August.

25. **XIV. pobinkošna nedelja.** (Evangelij: o božji previnosti) Srce Marijino. — 26. ponedeljek. Cefirin, pap. — 27. torek. Jožef Kapistran, spoz. — 28. sredo. Avguštin, škof; Hermet, muč. — 29. četrtek. Obglavljenje Janeza Krstnika. — 30. petek. Roza Limanska, dev.; Feliks (Srečko), muč. — Danes je zadnji krajec ob 6. uri 25. min. zvečer. Lepo vreme nekoliko vetrovno. — 31. sobota. Rajmund, spozn.; Izabela, devica.

September

ima 30 dni. V tem mesecu se skrči dan za eno uro 35 minut. — 1. **XV. pobinkošna nedelja. angelska.** (Evangelij: Jezus obudi mladeniča v Najmu.) Egidij, opat. 2. ponedeljek. Štefan, kralj. — 3. torek. Evfemija, Tekla, Erazma in Doroteja, tržaške device in mučenice — 4. sredo. Rozalija, dev.; Ida, kraljica. — 5. četrtek. Lovrencij Just. ušk.; Viktorin, šk. — 6. petek. Hermogen, muč. — 7. sobota. Regina, dev. mč. — Danes je mlajali nova luna ob 10 uri in 4 min. zvečer. Lepo vreme. — **XVI. pobinkošna nedelja. Rojstvo Marije Device.** (Evangelij: Jezus ozdravi vodeničnega.) Hadrijan, muč. 9. ponedeljek. Korbinijan, škof. — 10. torek. Nikolaj Toled., sp. — 11. sredo. Prot in Hijacint, muč. — 12. četrtek. Macedonij, šk.; Gvidon, sp. — 13. petek. Virgilij, muč. — 14. sobota. Povišanje sv. križa: Notburga, dev.

NOVICE.

Prevzvišeni gospod škof se je povrnil iz svojih kratkih počitnic dne 14. t. m.

Spremembe med duhovščino. Danes je bil instaliran č. g. Peter Franceschini na župnijo Buje, č. g. Fr. Ryšlavy pa na župnijo Kastav. Č. g. Žiganto pojde iz Kastva kot ekspozit v sv. Križ. Č. g. Anton Pernarcich pojde iz Rojana kot administrator v Momjan, na njegovo mesto pa pride za drugega kaplana v Rojan č. g. novomašnik Ivan Manega. Č. g. Ortolani pojde iz Buj kot administrator v Moščenice in č. g. Križman Josip pride iz Moščenic za administratorja na Repentabor.

Iz Sežane. V nedeljo, dne 18. t. m. je bila v Sežani ob priliki 77. rojstnega dne našega presvitlega cesarja slovesna peta sv. maša. Vdeležili so se sv. opravila c. kr. uradniki v monturi. Vas je bila okinčana z mnogimi zastavami, največ je bilo trobojnic.

Minoli teden smo imeli nekoliko prekoristnega dežja, ki je posebno prav prišel za ajdo in grozdje. Poslednje je bilo pred dežjem že začelo pešati vsled velike vročine in suše.

Imenovanje. Gospod okrajni glavar sežanski Anton Rebek je imenovan za namestništvenega svetnika.

Tatovi v cerkvi. Pred tednom je bila v cerkvi sv. Antona Starega okrađena škrinjica pri kipu sv. Antona, kamor vlagajo verniki miloščino za nakupovanje kruha vbožcem. To škrinjico odpirajo vsak teden posebni pooblaščenci družbe sv. Vincencija Pavlanskega. Ko so jo odprli v ponedeljek, so opazili, da so tatovi odnesli precejšen del zloženih milodarov. Z limanicami so morali skozi luknjo dvigati denar za denarom, kar priča tudi ostali denar, ki je ves zlepljen od tičjega lima. Če sodimo po ostankih in po tem, kar se je davadno nabralo v enem tednu, sklepamo, da so odnesli tatovi na ta način 50 do 60 kron.

Cesar v Celovcu. Cesar se pripelje v Celovec dne 4. septembra in ostane tam do 7. septembra.

Ustanovni shod društva krščanskomišlečega učiteljstva na Goriškem se bo vršil dne 5. septembra ob 10. uri dopoldne v „Šolskem domu.“ Na shod so povabljeni vsi, ki jim je mar krščanska vzgoja otrok. Protiverska gonja med učiteljstvom na Goriškem je torej obrodila ta dober sad, da se organizirajo posebej krščansko misleči učitelji. Do tega bo moralo priti povsod.

Čudežno ozdravljenje pravijo da se je zgodilo te dni na Brezju. Neka Tonekova dekle, stara približno 20 let, ki je bila tri leta hudo bolna, je bila na Veliki Šmaren prinesena na postelji v cerkev. Med povzdigovanjem je bolnica hipoma ozdravela in zapustila po maši cerkev popolnoma zdrava spremljana od trume romarjev. Slučaj še ni strogo preiskan. Tako pripovedujejo navzoči romarji.

Zvezdo repatico se vidi sedaj popolnoči na vzhodnem nebu. Ni sicer prav zelo svetla, vendar se jo opazi s prostim očesom. Rep obsega eno osmino neba. Proti koncu septembra se bode prikazala še le ob 4 uri in pol zjutra. Videla se bo do konca tega leta.

Cesar Franc Jožef I. — pozlatar. Cesarju so predlagali, naj nekemu ljudskošolskemu učitelju, opravljačemu že nad 40 let vestno vse svoje dolžnosti, podeli srebrni križec za zasluge. V poročilu ni bilo omenjeno le, da je ves čas vzorno živel in nad vse vestno vzgajal in poučeval vaško mladino, ampak tudi, da se mora v starosti kot družinski oče boriti z revščino. Cesar je potrdil odlikovanje, na rob poročila pa zapisal: »Iz moje zasebne blagajne naj vrlemu možu 600 kron pozlati srebrni križec za zasluge.« Tako more in zna zlatiti le zlato srce.

Tifus ali vročinska bolezen še vedno razsaja po Postojni. Glavni vzrok je slaba pitna vo-

da. Bolezen se je zanesla iz Postojne že drugam, tako v Rakek, v šentpetersko vojašnico v Ljubljano, v Zatično na Dolensko in drugam. Zelo neprevidno je, da pusti vojaška oblast vojake na strelske vaje v Rakek in Cirknico torej v največjo bližino kužne bolezni. Ali bodo morda tudi tako nespametni, da bodo poslali take okužene bataljone na cesarke vaje na Koroško in v bližino cesarjevega kvartirja?

Tri milijone tristotisoč! V 15 mesecih svojega obstanka je naša trgovsko obrtna zadruga dosegla tri milijone tristotisoč kron prometa! V dobri prvi polovici tega leta ima, ta naš denarni zavod že dva milijona prometa!

Res je, da se je v Trstu in sploh med Slovenci posojilništvo, zadnja leta zelo razvilo, toda takega vspeha, v tako kratki dobi nismo pričakovali v trgovski zadrugi! Tak napredek more izkazati le zavod, ki ima velesposobno in marljivo vodstvo in pa krepko zaledje med narodnimi trgovci, obrtniki, posestniki in sploh med narodom! Trgovsko obrtna zadruga v Trstu je lahko ponosna na vspehe, ki jih je dosegla v tem kratkem času in ponosen mora biti sleherni tržaški Slovan, ko vidi to nepričakovano naglo napredovanje denarnega zavoda, kateri si je nadel plemenito nalogo da bo njegova glavna skrb podpirati slovensko trgovsko šolo v Trstu. Ta šola je potrebna tržaškim in sploh primorskim Slovincem kakor ribi voda! Posebno pozornost so obudile med našim ljudstvom, hranilne pušice, katerih si je trgovsko-obrtna zadruga oskrbela z namenom, da se, na ta način marsikdo priuči prepotrebneemu varčevanju. Kdor si še ni najel take pušice, naj se čim prej poda v Trgovsko zbrtno zadrugo (ul. S. Francesco šte. 2), kjer se mu postreže takoj. Zadruga vsprejema tudi tedenske hranilne vloge. Kdor je plačal 260 teden-skih kron, kar se zgodi v petih letih, vdobi ven K. 300. Navadne hranilne vloge obrestuje Trgovsko obrtna zadruga po 4 $\frac{1}{2}$ od sto. Vlagati more vsakdo. Onim, ki imajo še danes svoje prihranke po tujih denarnih zavodih, priporočamo, naj se še enkrat spametujejo in vzdignejo vse manje in večje sneske, ter naj jih naložijo v našo zadrugo, kjer so popolnoma na varnem in kjer nosijo najvišje obresti.

Aparat za pokončavanje podgan na ladjah so 15. t. m. poizkusili na Lloydovi ladji „Bukovina“ v Trstu. Podgane so najnevarnejši prenašalci kuge na ladjah, kjer izvrstno uspevajo in jih je jako težko pobijati, ker se skrivajo po obširnih in temnih ladjinih skladičih. Novi aparat razvija žvepleni anidrit, ki pomori vso za-lego.

Velik požar je uničil dne 10. t. m. brzovozna skladišča (magazine) državne železnice na Dunaju z vsem blagom, ki je bilo v skladišču.

Železniška nesreča. V torek dne 6. t. m. zjutraj je brzovlak št. 6 na postaji Spielfeld onstran Maribora zadel v rezervni stroj; nastal je velik pok, kajti razbilo se je več voz. Mrtva sta kurjač, čuvaj; kmalu po nesreči je umrl tudi ranjeni strojevodja. Ranjeni so tudi trije poštni uslužbenci in več potnikov. Brzovlak je imel zamudo, med tem je čuvaj sestavljal tovorni vlak ter pustil, da je prišla rezervna lokomotiva na tir, ki je po njem vozil brzovlak. Škode je čez sto tisoč kron.

Grof novo-mašnik. V Göstingu blizu Gradcu je daroval novo mašo grof Arbogast Attems bivši husarski častnik. Družina Attems je dala že duhovnike in škofe. Tudi prvi goriški nadškof pred poldrugim stoletjem je bil iz starodavne grofovske družine Attems.

Na potu sta se zgrešila. Čuden slučaj je doletel te dni neko zakonsko dvojico Hrastar iz Broda pri Novem mestu. Mož je bil že dlje časa v Ameriki. Mladi ženi je bilo seveda dolg čas po njem in želela si je vedno, da pride on domov, ali pa ona za njim. Započetkom p. m. pa jej je mož pisal, da je bolan, in ne more priti domov. Uboga žena vsa v strahu si je najela za pot potrebni denar in se odpeljala moža obiskat v daljno Ameriko. Možu pa se je med tem časom zdravje na bolje obrnilo in v dobri veri in veseli nadi, da s svojim nepričakovanim obiskom iznenadi ženo doma, je odpotoval nazaj v svojo domovino. Ali ko je prišel v domovino, ni našel žene pač pa pa čul iznenaden novico, da je odpotovala za njim. Sprva mož niti ni hotel verjeti te novice ravno tako kakor sorodniki niso njemu verjeli, da ni srečal žene na potu. Toda žene le ni bilo, pa je ni bilo. Po natančnem prevdanku so prišli naposled do tega, da je žena ravno tistega dne prišla v Ameriko za možem, kakor je mož prišel domov za svojo ženo. Kako se (ker je tudi žena bolehal in jako občutljivega mehekega srca) ta zgrešitev razreši se še danes ne more ničesar gotovega sklepati.

Zjedinjenje z Rimom. Medtem ko prazne glave govorijo in pišejo »proč od Rima!«, uvidevajo pametni ljudje vedno bolj potrebo pravega temelja v verskih rečeh. Na Angleškem se mnogo krivovercev vrača v katoliško cerkev. Pojavilo se je tudi v Rusiji precej ugodno gibanje v prilog katoličanov. Da se olajša to zbliževanje med rusko cerkvijo in katoliško, sešli so se pred kratkim v Velehradu na Moravskem učenjaki in so o tem razpravljali. Skušalo se bo s knjigami in časopi-

sjem pojasniti marsikako težkočo in seznaniti se kolikor možno z nazori in težnjami ruskih razkolnih duhovnikov. Ustanovilo se bo menda i med nami društvo, ki bo imel tak vzvišen cilj.

Framazonski boj proti nunam. Po dogovoru s framazoni in z znanjem policije je odprla neka Fumagali v Milanu sirotišče za siromašne deklice. Ta Fumagali, dasi iztirana iz samostana vsled svojega nenravnega obnašanja, vendar ni hotela odložiti svoje samostanske, nunske obleke. Precej ko je nadškof milanski zvedel, da je zloglasna Fumagali odprla sirotišče v Milanu in da nosi nunsko obleko, jo je naznanil policiji. Seveda se policija ni zmenila za nadškofovo svarilo. Fumagali je nabirala deklice, pa mesto, da bi jih bila vzgajala, jih je učila vsakovrstne hudobije in jih pustila od pohotnežev onečastiti proti plačilu. Sedaj je redarstvo za to zvedelo in vodi preiskavo. Hudobno časopisje piše proti tej »nuni«, pa noče povedati, da to ni prava nuna, ampak samo neka nepoštena žena, ki se je samo v svrholožjega goljufanja oblekla v nunsko obleko in kličejo na boj proti nunam in njih šolam. Na tak nepošten način se bojujejo framazoni proti pravim in dobrim redovnicam. Najprej oblečejo vraga v meniško haljo, ko se pa ta vrag ponaša po vražje, se »pobožni« framazoni in liberalci nad njim pohujšajo in kričijo: glejte, taki so vsi menihi in vse nune, dajmo po njih! Pa vse to jim ne koristi mnogo, ker laž ima kratke noge. Fumagali je že razkrinkana in tudi vsi napadi in vsa očitanja, ki so jih vprizorili zadnji čas po Italiji proti Saleziancem, so se istotako izjalovili. Bila je sama laž in obrekovanje, vendar jim gre na lim marsikateri lahkomišelni človek.

Kardinal Svampa umrl. V Bolonji je umrl dne 10. t. m. tamošnji nadškof kardinal Svampa. Bil je to jako delaven mož na polju katoliške organizacije v Italiji, pri vsem tem pa v prijateljskem razmerju do italijanske kraljeve hiše. Govorilo se je o njem tudi, da bo naslednik Leona XIII.

Utonila je pri kopanju v morju blizu Škedenja 26 letna Marija Ostrovski, ker jo je prijel krč. Poročena je bila z nekim tamošnjim delavcem.

Slovesno kronanje M. B. na Brezjah se bo vršilo dne 1. septembra. Ljubljanski škof je že dobil od sv. Očeta potrebno pooblaščenje. Marijini podobi na Trsatu in na sv. Gori sta bili kromani že pred več stoletji. Kip M. B. iz sv. Gore je bil kronam v Gorici na glavnem trgu.

Dunaj — dva milijona prebivalcev. Kot so preračunali, bo štel Dunaj koncem tega leta dva milijona prebivalcev.

TO IN ONO.

Lakomnost in zapravljivost.

Lakomnež spravlja brez namena denar in blago skupaj; zapravljevec ga zapravi brez namena.

Lakomnež nima nikakega dobička od svojega premoženja; zapravljevec tudi ne.

Lakomnež pride lahko nazaj na pravo pot, kedar hoče; zapravljevec vedno težje, kolikor bolj se je odadljal od prave poti.

Lakomnež zamore, pa redkokrat hoče; zapravljevec bi rad, pa ne more, (nazaj na pravo pot)

Prvi si napravlja sovraštvo — drugi si pridobiva prijateljev, ki so hujši kot sovražniki.

Onega stiska redno želja priti dalje (do premoženja) tega pa kesanje, da je prišel že tako daleč. (ob premoženje)

Lakomnost je korenina vsega zla; zapravljevec pa drevo polno grenkega sadu.

Lakomneža tare vedna skrb; zapravljeveca strast.

Mnogokrat je zapravljevec v mladosti, lakomnež v starosti.

Često dobé premoženje lakomneževo zapravljevi dediči.

ZA KRATEK ČAS.

(Sestavil Veselodolski.)

Rajši potres. Po potresu je poslal mestni uradnik svoja dva razposajena dečka prijatelju učitelju na deželo:

„Prosim te sprejmi, ta dva fantiča za nekoliko dni, da se razvedrita, ker sta silno prestrašena od potresa.“

Za par dni piše učitelj: „Vzemi fantiča domov — in pošlji mi rajši potres.“

Uradna gorečnost. Uradnik: „Kaj želite?“

Kmetič: „Rad bi vam naznanil smrt.“

Uradnik: »Ste li umrli vi ali imate pooblastilo?“

Odgovorila je. Mestni razposajenci srečajo kmetico z oslom. Vsi jo enoglasno pozdravijo: »Dober dan, oslovska mati!« — »Tudi vam, dragi moji otroci!« odgovori ona in gre v mesto.

Ne bom se ugibal. Prevzetnež sreča v ozki ulici kapucina, kateremu so se mimoidoči spoštljivo umaknili — ta prevzetnež pa reče: »Vsakemu oslu se ne bom ugibal!« — »Se bom pa jaz« — reče menih in se umakne.

KNJIŽEV. IN UMETNOST.

Ples. Poučna knjžica za mlade in stare, za prijatelje in sovražnike plesa. Spisal Ivan Tul, duhovnik tržaške in koperske škofije. Tretji natis. Založilo in izdalo upravništvo »Družinskega Prijatelja« v Trstu. Tiskarna Meneghelli 1907. — Strani 170 v mali XVI. — Ni treba, da še le mi priporočamo to koristno razpravo proti škodljivemu plesu, priporočja se sama. Tisoči te knjižice so se v prvi in drugi izdaji hitro razprodali, tako da je bilo treba vsled obilnih naročb natisniti in izdati knjižico v tretjič. Papir in tisk sta zelo lična, vsa oprema knjižice jako ukusna in moderna. Ob koncu je še dodatek o slovenskem Marijinem domu, o zavodu sv. Nikolaja v Trstu ter o slovenskih pobožnostih v tržaških cerkvah. Cena broširane knjižice je 70 stotink. Naroča se v uredništvu »Druž. Prijatelja« v Trstu, via Vincenzo Bellini, 2, IV.

Zavod sv. Nikolaja ima v zalogi zanimive brošurice s poročilom letošnjega občnega zbora. Cena 20 stotink. Kupite vsi.

UGANKE.

Rešite v zadnje uganke:

Dež in voda.

NOVA UGANKA.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Postavite številke v predale tega pravokotnika tako, da dobite pri soštevanju navpično, vodoravno in poševno od enega kota k drugemu vedno svoto 15.

(Ignacij Cuderman.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Števo. Zelo ste nam vstregli s »telovadbo« in se Vam prav prisrčno zahvaljujemo. Žal, da tu pri nas ni še nikakega sledu o kaki zdravi mladeniški organizaciji. Tržaški dnevnik organizira mladino v Trstu in tržaški okolici potom alkohola in plesa. Pri tem se včasih seveda tudi zapoje katero ali pa zapije »živio«, da se tako goji narodno zavest, kakor pravijo. Narodna zavest se morda budi, narodna mladina se pa gotovo pogubi. Kakor se vidi je nujno potrebno, da se tudi tu »vse prenovi v Kristusu«. K vašemu napredku pa čestitamo.

Nekaterim dopisnikom. Popišite papir samo na eni strani. To je velikega pomena za urednika in stavca.

Dopniku od sv. Ivana. Žal prepozno!

Helsingfors je glavno mesto Finske dežele pod ruskim carjem. Sedaj šteje skoro 100 tisoč prebivalcev. Tu ima svoj sedež tudi en ruski razkol, nadškof. Helsingfors je bilo pred časom v politiko zelo imenovano mesto. Povsod smo čitali to ime. V Helsingforsu so namreč zborovali nekateri ruski državnozbornski poslanci proti vladi potem ko je car prvikrat razpustil dumo.

ORGANETO

?

Več pove uredništvo.

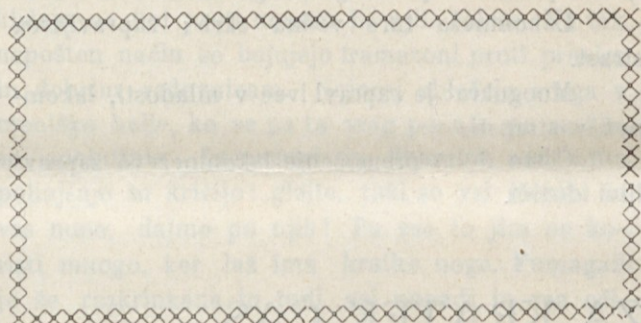

Izvrstna šivilja

v Zavodu sv. Nikolaja v Trstu

se priporoča za delo.

Svoji k svojim.

Vsaka konkurenca je izključena.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

tovarna pohištva s strojevnim obratom

priporoča slavnemu občinstvu svojo **zalogo pohištva**

prej Anton Cernigoj

Via dei Rettori št. 1 (Rosario) tik cerkve Sv. Petra — Trst

Največja tovarna pohištva primorske dežele

Pohištvo se izdeluje solidno, trpežno in lično, in sicer samo iz lesa, posušenega v tovarniški sušilnici s temperaturo 60 stopinj.

Album pohištva se pošilja brezplačno.

Prodaja se tudi na mesečne obroke.

Zastopstva v Trstu, Splitu in Aleksandriji (Orient).